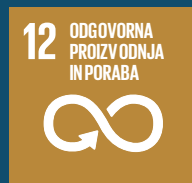

SLOGOPIS

informativni časopis za razvojne teme | številka 20 | december 2015

CILJI RAZVOJA

TRAJNOSTNEGA

KAZALO

- 2 **Uvodnik**
- 3 **Poziv voditeljem glede uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja**
- 4 **Novičke iz Slovenije in sveta**
- 7 **Cilji trajnostnega razvoja (Adriana Aralica, SLOGA)**
- 8 Govor generalnega sekretarja OZN na Vrhu OZN za sprejem post-2015 agende
- 9 Od politik k ukrepom – implementacija Agende 2030 (Naiara Costa, Beyond 2015)
- 10 Intervju z dr. Danilom Türkem, nekdanjim predsednikom Republike Slovenije
- 12 Sprejet Sendajski okvir za zmanjšanje tveganja nesreč: 2015–2030 (Katja Banovec Juroš in Milena Dobnik Jeraj, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje)
- 13 Skladnost politik za razvoj? *Follow the money!* (Albin Keuc, SLOGA)
- 14 Intervju z mag. Andrejem Kranjcem o podnebni konferenci v Parizu

Slogopis

Časopis SLOGE – platforme nevladnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč

Izdaja

SLOGA – platforma nevladnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč
Povšetova 37, 1000 Ljubljana
(sedež pisarne: Metelkova 6, Ljubljana)
Telefon in faks: 01 434 44 02
Elektronska pošta: info@sloga-platform.org
Spletna stran: www.sloga-platform.org

Odgovorna oseba

Marjan Huč, koordinator platforme/direktor

Urednica

Adriana Aralica
(adriana.aralica@sloga-platform.org)

Strokovni sodelavci

Albin Keuc
Vid Tomič
Patricija Vrtič

Lektoriranje

Špela Bešter

Fotografije

Arhiv platforme SLOGA in ostalih nevladnih organizacij ter drugi viri

Oblikovanje in postavitev

MEDI-A-NORM d. o. o.
www.medianorm.si

Tisk

R-tisk, Rihar Boštjan s. p.

Naklada

1000 izvodov

Vse avtorske pravice pridržane.
Izdano decembra 2015.

Izdajo časopisa financirata Evropska komisija in Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije. Vsebina odraža le poglede avtorjev in ne uradnih stališč financiranj.

UVODNIK

✍ GOSTUJOČE PERO

Spoštovane bralke, spoštovani bralci!

Leto 2015 puščamo za sabo in s tem evropsko leto za razvoj, ki je nam, Evropejcem, na kar najbolj slikovit ter plastičen način predstavilo posledice neuravnoveženega razvoja sveta. Septembra smo se tudi v Sloveniji, brez vnaprejšnjih napovedi, znašli sredi begunske poti v svetlejšo prihodnost. In september je bil v navedenem letu namenjen migracijam. Ne potrebujemo kampanj, namenjenih ozaveščanju, potrebujemo le še naprej tako nonšalanten odnos bogatega dela sveta do revnega, pa bomo lahko tudi brez sodobnih medijev videli, kaj lahko to prinese. Množice ljudi, mladih, starejših, družin, obupanih, a odločenih, da svojo usodo vzamejo v svoje roke in zase poiščejo prostor pod soncem. Kdo lahko taki želji reče ne? Madžari z žičnato ograjo? Slovenci z žičnato ograjo? Avstrijci z žičnato ograjo? Nemci s pospešenim vračanjem nezaželenih v »varne države«? NE! se je zapisal že davno prej, preden smo na naše meje postavili ograje.

Zemlja je majhen planet. Ne morem pozabiti misli, ki jo je izrekla astronautka slovenskega rodu Sunita Williams v intervjuju ob obisku Slovenije. Nekako tako mi je ostalo v spominu: »Ko vidim naš planet od daleč, spoznam, kako nepomembne/nesmiselne so meje, ki jih rišemo po njem, saj je kot celota le majhen planet, tako ranljiv v velikem vesolju.«

Ljudje smo vse prevečkrat tako zelo osredotočeni na svoj majhen svet, da nismo sposobni, pripravljeni razmišljati širše. Pa bi morali. Na tem planetu bi namreč morali imeti vsi ljudje enake pravice, živeti v miru, izkoristiti vse svoje potenciale in ustvarjati primerne pogoje za življenja naslednjih generacij. Vsega. Ljudi, živali, rastlin, sveta. Izkoriščanje vedno pripelje do neenakosti in pred tem bežijo množice, ki si želijo v bogato Evropo. Pred odvzemom prihodnosti na njihovem koščku sveta, kjer že desetletja poteka boj za prevlado velikih sil. Tem ljudem ne smemo reči ne, skupaj z njimi moramo zahtevati, da se morije končajo, da vrnemo starosti dostojanstvo, da vrnemo mladosti prihodnost in da dovolimo ljudem živeti.

Ampak vse, prav vse se začne pri odločitvi vsakega od nas, da s svojimi dejanji ne bom izkoriščal ali podpiral izkoriščanja drugih, da bom pri svojem delu odgovoren, da se bom vedno znova vprašal, ali delam prav, delam v dobro ljudi, narave, sveta. Da bom sodeloval. Pred kratkim je svet obeležil še en pomemben dan, mednarodni dan prostovoljstva, peti december. Pri nas je veliko ljudi, ki si zaslužijo vse spoštovanje in priznanja, ne samo na ta dan. Predvsem pa zahvalo. In zato tudi v mojem imenu hvala vsem prostovoljcem, ki ste pristopili k lajšanju življenja ljudem, ki bežijo zaradi krivic, posledic tega, da bogati del ne da svojih privilegijev za dobro vsega sveta. Tudi jaz sem ena izmed njih. S tem in z vsemi nadaljnjimi koraki, ki jih bomo naredili v dobro drugih v letu 2016, bomo storili nekaj za bolj uravnovežen razvoj sveta. Vsak po svojih močeh.

Morda pa bi bil čas, da zberemo moči za še eno kampanjo in pošljemo svetovne ter tudi naše voditelje in stratege ograj malo v vesolje. Bo mogoče potem manj nesmislov na tej dragi Zemlji, ki imajo za posledico to, česar se vsi zase najbolj bojimo. Uničena življenja.

Tereza Novak

izvršna direktorica Slovenske filantropije in članica Sveta platforme SLOGA

Poziv voditeljem glede uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja

Z Vrhom Združenih narodov za sprejem razvojne agende po letu 2015 in podnebnim vrhom v decembru lahko ter mora leto 2015 predstavljati ogromen premik v spopadanju z revščino, neenakostmi in podnebnimi spremembami.

Zatorej smo se tudi v Sloveniji v okviru globalne koalicije *Action/2015*, v kateri sodeluje SLOGA – platforma nevladnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč, pridružili milijonom ljudi po svetu v pozivu voditeljem za enakopravnejšo, varnejšo in zanesljivejšo prihodnost.

V naših kampanjah Tudi ti si globalni sosed in Izzovimo krizo se nam je pridružilo že na stotine Slovencev, ki so združili moči z milijoni aktivnih državljanov povsod po svetu in pozvali h kakovostnemu izobraževanju, poštenu in odzivni vladi, dostopu do čiste vode in sanitarij, boljšim zaposlitvenim priložnostim, zaščiti gozdov, rek in oceanov, prehranski varnosti in boljši zdravstveni oskrbi.

Državljeni Slovenije in sveta svetovne voditelje pozivamo, da osvetlite pot in:

- udejanjate, kar govorite: s sprejetimi cilji trajnostnega razvoja imate jasen izvedbeni načrt, vzpostavljen na podlagi aktivnega sodelovanja državljanov – še posebej marginaliziranih skupin in lokalnih skupnosti;
- financirate našo prihodnost: zagotovite zadostne finančne tokove, ki bodo omogočali pravočasno izpolnitev vseh ciljev; vključujejo naj tako domače kot mednarodne vire financiranja, izpolnjevanje obstoječih finančnih obveznosti in odpravljanje nepoštenih davčnih sistemov;
- ste odgovorni in transparentni: spremljajte in javnost obveščajte o napredku države pri implementaciji ciljev; parlament, organizacije civilne družbe in obstoječi mehanizmi za poročanje morajo biti v središču tega procesa.

The logo for Action/2015, featuring the word "action" in a bold, black, sans-serif font, followed by a forward slash and the year "2015" in a bold, black, sans-serif font. The "2015" is set against a bright yellow rectangular background.

✍ ADRIANA ARALICA

CILJI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA SPREJETI, KLJUČNA BO IMPLEMENTACIJA

Ob začetku Vrhov Zdrženih narodov za sprejem post-2015 razvojne agende so svetovni voditelji s konsenzom potrdili novo razvojno agendo in 17 ciljev trajnostnega razvoja, ki bodo usmerjali prizadevanja na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja do leta 2030. Ključno sporočilo nevladnih organizacij je, da agenda ne sme nikogar pustiti zadaj. »Nova agenda je obljuba voditeljev vsem ljudem povsod. Je agenda za ljudi, za odpravo revščine v vseh oblikah – agenda za planet, naš skupen dom,« je dejal generalni sekretar Zdrženih narodov Ban Ki-moon. Slovensko delegacijo je vodil predsednik Vlade Republike Slovenije dr. Miro Cerar, ki je v govoru pozval k ukrepanju zaradi migracij in izpostavil podnebne spremembe ter ključen pomen dogovora o omejitvi izpustov toplogrednih plinov na podnebni konferenci v Parizu. Dotaknil se je tudi razvojne pomoči in obljubil, da si bo Slovenija prizadevala povečati obseg razvojne pomoči. Vrh se je kot del vladne delegacije udeležila tudi predstavnica platforme SLOGA Adriana Aralica, ki je izpostavila, da mora biti agenda prevedena v smiselne ukrepe na vseh ravneh: »Od voditeljev pričakujemo, da bodo predstavili konkretne zaveze za izvajanje nove agende za ljudi in planet. Po letih posvetovanj je zdaj čas za premik od politik k ukrepom. Ambicije agende je potrebno uskladiti z jasnimi nacionalnimi in regionalnimi strategijami ter mehanizmi odgovornosti, ki bodo razviti, implementirani, nadzorovani in pregledani z ljudmi ter deležniki na vseh ravneh.« Novi globalni cilji postavljajo nove temelje pri naslavljanju neenakosti, gospodarske rasti, dostojnih delovnih mest, izzivov mest in naselij, industrializacije, energije, podnebnih sprememb, trajnostne potrošnje in proizvodnje ter miru in pravičnosti. Pred pričetkom razvojnega vrha je svetovne voditelje nagovoril papež Frančišek, ki je v govoru izpostavil pomen spoštovanja človekovih pravic in varstva okolja pri zagotavljanju razvoja. Vrh se je pričel s pestrim programom – projekcijo filma *Earth from Space*, nastopom ambasadorke dobre volje Zdrženih narodov Shakire in Angelique Kidjo, nagovorom najmlajše Nobelove nagrajenke Malale Yousafzai ter nadaljeval z interaktivnimi dialogi na temo izkoreninjenja revščine in lakote, odprave neenakosti in opolnomočenja žensk, spodbujanja trajnostne gospodarske rasti, krepitev globalnega partnerstva za razvoj, izgradnje učinkovitih, odgovornih in vključujočih institucij ter boja proti podnebnim spremembam.

ODPRTO PISMO PREDSEDNIKU VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE PRED PODNEBNO KONFERENCO V PARIZU

SLOGA in Mreža Plan B za Slovenijo sta v odprtem pismu pozvali predsednika Vlade Republike Slovenije dr. Mira Cerarja, naj na prihajajoči podnebni konferenci v Parizu pokaže politično voljo in stori vse v svoji moči za sprejem ambicioznega, pravno zavezujočega podnebnega dogovora, ki bo globalno segrevanje omejil pod nevarno mejo 2 oz. 1,5 stopinj Celzija. V pogajanjih je bilo financiranju podnebnih ukrepov v državah v razvoju za obdobje po letu 2020 namenjeno bistveno premalo pozornosti. Finančna podpora, ki bo revnim državam pomagala naslavljanje vse hujše posledice podnebnih sprememb in spodbujala njihov razvoj brez rabe fosilnih goriv, je nujna.

PODNEBNE SPREMEMBE IN RAZVOJ – POLICY DIGEST

Kako so podnebne spremembe in razvojno sodelovanje med seboj povezani? S kakšnimi nevarnostmi se zaradi podnebnih sprememb soočajo najrevnejše države na svetu? Kakšni so pričakovani rezultati pariške konference? Kaj prinaša Evropska unija za pogajalsko mizo in kako se organizacije civilne družbe ukvarjajo s tematiko pred ter po pariški konferenci? Odgovore na zastavljena vprašanja ponuja zadnji TRIALOG-ov *Policy Digest* z naslovom Podnebne spremembe in razvoj, pri nastanku katerega je sodelovala tudi platforma SLOGA.

»INTERCULTURAL DIALOGUE FOR A SUSTAINABLE MEDITERRANEAN«

V francoskem parlamentu je 15. oktobra potekala konferenca »Intercultural Dialogue for a Sustainable Mediterranean« v organizaciji Fundacije Anne Lindh in Unije za Sredozemlje. Cilj konference je bil osvetliti odnos med podnebnimi spremembami in medkulturnim dialogom v luči decembrske podnebne konference v Parizu in razviti skupne pobude. V popoldanskem delu konference so predstavniki civilnodruženih organizacij in parlamentov evro-sredozemskega prostora razpravljali o ključnih sporočilih civilne družbe pred podnebno konferenco v Parizu. Na konferenci je sodelovala tudi SLOGA.

NEVLADNE IN HUMANITARNE ORGANIZACIJE ZA USKLAJENO POMOČ BEGUNCEM

Avgusta 2015 se je oblikovala koordinacija nevladnih in humanitarnih organizacij, katere namen je skladno ravnanje organizacij v odzivu na povečan prehod migrantov, beguncev in prebežnikov čez ozemlje Republike Slovenije. Osnovni cilji koordinacije so zagotavljanje prostovoljcev in humanitarne pomoči, usklajevanje delovanja ter sodelovanja, podpora delovanju različnih akterjev humanitarne pomoči in monitoring delovanja vladnih institucij s stališča varstva človekovih pravic. SLOGA od takrat v koordinaciji izvaja naloge sekretariata, zagotavlja forum za redna srečanja, mreženje in komunikacijo z različnimi akterji – od vladnih institucij do mednarodnih organizacij. Koordinacija deluje kot zveza organizacij, ki odloča s soglasjem. Koordinacija organizacij, ki pokrivajo različna področja – od humanitarne pomoči, monitoringa do aktivizma – je v štirih mesecih pripravila pregled dejavnosti po organizacijah, si razdelila delo, podala več pozivov vladi in izjav za javnost, gostila predstavnike Visokega komisariata Združenih narodov za begunce in redno izmenjevala stališča ter predloge s predstavniki različnih ministrstev, Policije in Civilne zaščite. Pozvali smo državljane in državljanke, da podprejo naše dejavnosti z zbiranjem materialne pomoči, ter odkrito nasprotovali rabi sovražnega govora. Vladi Republike Slovenije smo pozvali k proaktivnemu odnosu do širšega konteksta povečanega prehoda beguncev, predlagali srednjeevropski oz. evropski vrh za dogovor o skupnem ukrepanju Evropske unije, podali pobudo za regionalno srečanje ministrov, odgovornih za mednarodno razvojno sodelovanje, in pozvali k vsebinski ter implementacijski skladnosti državnih politik.

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE PODPIRAJO SLOVENSKE NEVLADNE ORGANIZACIJE PRI ZAGOTAVLJANJU POMOČI BEGUNCEM

Veleposlaništvo Združenih držav Amerike (ZDA) v Ljubljani in SLOGA, nacionalna platforma nevladnih organizacij, ki izvaja dejavnosti na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja, globalnega učenja in humanitarne pomoči, sta podpisali dogovor o sodelovanju. SLOGA podpira in nudi pomoč slovenskim nevladnim ter humanitarnim organizacijam pri mreženju in mediaciji, nudi pa jim tudi platformo za sodelovanje. Podpora Veleposlaništva ZDA v Sloveniji bo nevladnim in humanitarnim organizacijam pomagala okrepiti ter izboljšati medsebojno komunikacijo in koordinacijo odziva na begunska ter migrantska vprašanja, pa tudi okrepiti in izboljšati medsebojno komunikacijo ter koordinacijo z zunanjimi partnerji.

OB SVETOVNEM DNEVU HUMANITARNOSTI – KLJUB MAJHNOSTI SLOVENSKE ORGANIZACIJE USPEŠNE PRI HUMANITARNI POMOČI V TUJINI

Leta 2008 je Generalna skupščina Združenih narodov 19. avgust razglasila za dan humanitarnosti. Z njim priznavamo prispevek vseh tistih, ki se srečujejo z nevarnostmi in stisko s ciljem nudenja pomoči ostalim, ter slavimo duh, ki navdihuje humanitarna dela po vsem svetu. Letošnje geslo je »navdihujemo človečnost sveta«. Slovenske organizacije, ki delujejo na humanitarnem področju v tujini, združuje Humanitarni odzivni center, ki ga je leta 2010 ustanovila SLOGA. Njegovo delovanje je še posebej pomembno v prihajajočih mesecih. Naslednje leto bo 23. in 24. maja na pobudo generalnega sekretarja Združenih narodov Ban Ki-moon v Istanbulu (Turčija) potekal prvi Svetovni humanitarni vrh. V Istanbulu se bodo zbrale vlade, humanitarne organizacije ter novi partnerji, vključno z zasebnim sektorjem, z namenom iskanja novih rešitev za najbolj pereče izzive in prilagoditve humanitarnega delovanja novim razmeram. Kmalu pa lahko pričakujemo tudi Smernice Republike Slovenije za delovanje na področju mednarodne humanitarne pomoči, ki jih bodo pripravili na Ministrstvu za zunanje zadeve.

TEDEN GLOBALNEGA UČENJA LETOS O ENAKOSTI V PRAKSI

Med 14. in 22. novembrom je že deveto leto potekal Teden globalnega učenja v organizaciji platforme SLOGA. Letošnja osrednja tema je bila Udejanimo enakost, ki se osredotoča na globalne vidike soočanja z neenakostmi na različnih področjih, kot so odprava vseh oblik revščine in lakote, enakost spolov, opolnomočenje žensk, dostop do vode, energije, zaposlitve, doseganje prehranske varnosti, spodbujanje trajnostnega kmetijstva, zagotavljanje vključujočega ter kakovostnega izobraževanja, razbijanje predsodkov in stereotipov, migrantska ter begunska vprašanja, konfliktna območja. V različnih krajih je na te teme potekalo več dogodkov, od predavanj, projekcij filmov, razstav, družboslovnih dni in obiskov v tujini.

U.S. Embassy
Ljubljana

SLOVENSKI RAZVOJNI DNEVI NA TEMO URESNIČEVANJA CILJEV TRAJNOSTNEGA RAZVOJA IN SVETOVNEGA HUMANITARNEGA VRHA

Ministrstvo za zunanje zadeve je v sodelovanju z Državnim zborom Republike Slovenije 10. in 11. novembra organiziralo Slovenske razvojne dni. Razpravi, ki sta potekali prvi dan konference, sta se osredotočali na uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja in Svetovni humanitarni vrh v Istanbulu. Drugi dan je bila v Cankarjevem domu na ogled gledališko-glasbena predstava »Spremeni svet – akord za akordom«. Vir: Ministrstvo za zunanje zadeve

FORUM »STRONGER TOGETHER« – SKUPAJ MOČNEJŠI

V začetku novembra je v Ljubljani potekal osrednji dogodek slovenske mreže Fundacije Anne Lindh (ALF) z naslovom »Stronger together« – Skupaj močnejši. Udeleženci konference so naslovili aktualno situacijo v zvezi z migracijskimi tokovi, izzive migracij in integracije ter globalno izobraževanje kot način sožitja med kulturami in religijami. Dogodek je omogočil tudi mreženje med članicami mreže ALF in priložnost za premislek o sodelovanju v prihodnosti.

SREČANJE NEVLADNIH ORGANIZACIJ NA DUNAJU

Informacijska služba Združenih narodov na Dunaju in avstrijsko društvo za Združene narode sta 18. in 19. oktobra organizirala srečanje nevladnih organizacij iz Avstrije, Madžarske, Slovaške in Slovenije. Na srečanju, ki je bilo namenjeno povezovanju nevladnih organizacij in iskanju priložnosti za sodelovanje, še posebej pri ozaveščanju o ciljih trajnostnega razvoja, je sodelovala tudi SLOGA.

VALORIZACIJSKA KONFERENCA V ZNAMENJU EVROPSKEGA LETA ZA RAZVOJ

Dne 19. oktobra 2015 je na Brdu pri Kranju v okviru evropskega leta za razvoj 2015 CMEPIUS izvedel letno valorizacijsko konferenco, ki je bila tokrat posvečena mednarodnim izobraževalnim projektom, ki jih izvajajo slovenske izobraževalne institucije z državami v razvoju. Številne slovenske organizacije, ki sicer sodelujejo v evropskih programih izobraževanja in usposabljanja, so aktivne tudi v paleti projektov, ki jih izvajajo z državami izven evropskega prostora.

KONFERENCA EVROPSKO LETO ZA RAZVOJ 2015: GLOBALNO UČENJE IN POMEMBOST VKLJUČITVE GLOBALNIH PERSPEKTIV V ŠOLSKI SISTEM

Društvo Humanitas je v okviru dogodkov ob 15-letnici delovanja organiziralo celodnevno konferenco Evropsko leto za razvoj 2015: globalno učenje in pomembnost vključitve globalnih perspektiv v šolski sistem, ki je potekala 8. oktobra v Mestnem muzeju Ljubljana. Po zanimivih uvodnih nagovorih je sledila predstavitev publikacij Smernice za zagotavljanje kakovosti globalnega učenja prek delavnic na šolah ter Smernice za vnašanje tem globalnega učenja v šolske predmete. Sledili sta okrogla miza o pomembnosti vnašanja globalnih vsebin v učne načrte predmetov v slovenskih šolah in tržnica metodologij, kjer se je predstavilo 14 slovenskih nevladnih organizacij, ki delujejo na področju globalnega učenja.

EVROPSKI POSLANCI PETERLE, FAJON IN ŠOLTES ZA ENOTEN ODZIV NA MIGRACIJSKO VPRAŠANJE

Na razpravi o razvojnih izzivih, ki sta jo 18. septembra v Hiši Evropske unije organizirala SLOGA in Informacijska pisarna Evropskega parlamenta, so se evropski poslanci Lojze Peterle, Tanja Fajon in dr. Igor Šoltes strinjali, da prihod večjega števila beguncev v Evropo zahteva enoten odziv – dogovoriti se je potrebno tako o kratkoročnih kot tudi o dolgoročnih ukrepih.

NAJBOLJŠE NOVICE IZ SVETA

Ministrstvo za zunanje zadeve in Slovenska filantropija sta v okviru evropskega leta za razvoj 11. septembra izvedla projekt Najboljše novice iz sveta, v sklopu katerega je 300 prostovoljcev v 41-ih krajih po vsej Sloveniji razdelilo 12.500 izvodov časopisa Najboljše novice iz sveta, ki so s pozitivnimi zgodbami iz držav v razvoju pokazali, da lahko ustavimo globalno revščino. Projektu, v katerem je sodelovala tudi SLOGA, se je pridružilo skoraj 30 organizacij iz celotne Slovenije. Vir: Ministrstvo za zunanje zadeve

Foto – MZZ

NAJBOLJŠE
NOVICE
IZ SVETA

CILJI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

✍ ADRIANA ARALICA, PLATFORMA SLOGA

Svetovni voditelji so na Vrhu Organizacije združenih narodov (OZN) o trajnostnem razvoju, ki je potekal kot zasedanje na visoki ravni Generalne skupščine OZN med 25. in 27. Septembrom v New Yorku, sprejeli Agendo 2030 za trajnostni razvoj – novo razvojno agendo, ki usmerja prizadevanja na področju razvoja nadaljnjih 15 let. Cilji trajnostnega razvoja nadgrajujejo prizadevanja razvojnih ciljev tisočletja, katerih rok za uresničitev je bil postavljen v leto 2015. Nova razvojna agenda opredeljuje univerzalen pristop do razvoja – cilje trajnostnega razvoja bodo implementirale tudi države donatorice razvojne pomoči. Cilji trajnostnega razvoja na uravnotežen način naslavlajo tri dimenzije

trajnostnega razvoja (ekonomsko, socialno in okoljsko) in bodo implementirani skozi partnerstva relevantnih deležnikov.

Novi globalni cilji postavljajo nove temelje pri naslavljanju neenakosti, gospodarske rasti, dostojnih delovnih mest, izzivov mest in naselij, industrializacije, energije, podnebnih sprememb, trajnostne potrošnje in proizvodnje ter miru in pravičnosti. Nov razvojni okvir – 17 ciljev trajnostnega razvoja s skoraj 170 podcilji – je občutno obsežnejši kot razvojni cilji tisočletja. Ključno sporočilo nevladnih organizacij pri pripravi nove razvojne agende je bilo, da ta ne sme nikogar pustiti zadaj.

Odpraviti vse oblike revščine povsod po svetu.

Odpraviti lakoto, doseči prehransko varnost in izboljšano prehrano ter spodbujati trajnostno kmetijstvo.

Poskrbeti za zdravo življenje in spodbujati dobro počutje v vseh življenjskih obdobjih.

Vsem zagotoviti vključujoče in enako kakovostno izobraževanje ter spodbujati vseživljenjsko učenje.

Doseči enakost spolov in opolnomočenje vseh žensk ter deklet.

Vsem zagotoviti dostopnost in trajnostno upravljanje vodnih virov ter dostopnost sanitarij.

Vsem zagotoviti dostop do cenovno dosegljive, zanesljive, trajnostne in moderne energije.

Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno ter produktivno zaposlenost in dostojno delo za vse.

Graditi prožno infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije.

Zmanjšati neenakosti znotraj držav in med njimi.

Ustvariti vključujoča, varna, prilagodljiva in trajnostna mesta ter naselja.

Zagotoviti trajnostne načine porabe in proizvodnje.

Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam.*

Ohranjati in trajnostno uporabljati oceane, morja ter morske vire za trajnostni razvoj.

Zaščititi, obnoviti in spodbujati trajnostno rabo kopenskih ekosistemov, trajnostno upravljati z gozdovi, boriti se proti dezertifikaciji, zaustaviti degradacijo zemljišč in obrniti trend k njihovem izboljševanju ter zaustaviti izgubo biotske raznovrstnosti.

Spodbujati miroljubne in vključujoče družbe za trajnostni razvoj, vsem zagotoviti dostop do pravnega varstva ter oblikovati učinkovite, odgovorne in vključujoče institucije na vseh ravneh.

Okrepiti sredstva za izvajanje globalnega partnerstva za trajnostni razvoj in ga revitalizirati.

*Upošteva se, da je Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja primarni mednarodni in medvladni forum za pogajanja o ukrepih zoper podnebne spremembe.

Govor generalnega sekretarja Združenih narodov na Vrhu za sprejem post-2015 razvojne agende

NEW YORK, 25. SEPTEMBER 2015

Foto: UN Photo/Mark Garten

»Dosegli smo odločilen trenutek v človeški zgodovini. Ljudje s celega sveta so nas prosili, naj osvetlimo prihodnost obljub in priložnosti. Države članice so se odzvale z Agendo 2030 za trajnostni razvoj. Nova agenda je obljuba svetovnih voditeljev vsem ljudem. Je univerzalna, integrirana in transformativna vizija za boljši svet. Je agenda za ljudi s ciljem odprave vseh oblik revščine. Agenda za planet, naš skupen dom. Za skupno blaginjo, mir in partnerstvo. Izraža nujnost ukrepanja proti podnebnim spremembam. Temelji na enakosti spolov in spoštovanju pravic vseh. Predvsem pa se zavezuje, da ne bo nikogar pustila zadaj. Resničen preizkus zavezanosti k Agendi 2030 bo njeno izvajanje. Potrebujemo ukrepanje vseh in povsod. Naše vodilo je 17 ciljev trajnostnega razvoja. So seznam nalog za ljudi in planet ter načrt za uspeh. Za doseg novih globalnih ciljev bomo potrebovali politično zavezo na visoki ravni. Potrebovali bomo okrepljeno globalno partnerstvo. Razvojni cilji tisočletja so pokazali, kaj je mogoče, ko sodelujemo. Akcijska agenda iz Adis Abebe nam je dala trden okvir financiranja za razvoj. Gradimo na teh temeljih. Da bomo delovali bolje, moramo delovati drugače. Agenda 2030 od nas zahteva, da pogledamo izven nacionalnih meja in kratkoročnih interesov ter dolgoročno delujemo v solidarnosti. Ne moremo si več privoščiti, da bi razmišljali in delovali posamično. Institucije se bodo morale prilagoditi novemu plemenitemu namenu. Sistem Združenih narodov je trdno zavezan k podpori držav članic pri teh ključnih novih prizadevanjih. To novo obdobje moramo začeti na pravilen način. Vse vlade pozivam, da decembra v Parizu sprejmejo močan univerzalen podnebni sporazum. Opogumlja me, da številne države že aktivno vključujejo Agendo 2030 v nacionalne razvojne strategije. Vendar nihče ne more biti uspešen, če deluje sam. K sodelovanju moramo pritegniti vse akterje, kot smo storili pri oblikovanju agende. Vključiti moramo parlamente in lokalne oblasti ter sodelovati z mesti in ruralnim okoljem. K sodelovanju moramo spodbuditi tudi podjetja in podjetnike. Civilno družbo moramo vključevati pri oblikovanju in izvajanju politik in ji zagotoviti prostor, da lahko preverja našo odgovornost. Poslušati moramo znanstvenike in akademike. Sprejeti bomo morali podatkovno revolucijo. Najpomembneje je, da se dela lotimo takoj. Pred sedemdesetimi leti so bili Združeni narodi vzpostavljeni na ruševinah vojne. Vlade so se sporazumele o vizionarski Ustanovni listini Združenih narodov, kateri vlada načelo »Mi, ljudstva«. Agenda, ki jo sprejemate danes, nadgrajuje cilje Ustanovne listine Združenih narodov. Uteleša težnje vseh ljudi po življenju v miru, varnosti in dostojanstvu ter zdravem planetu. Danes slovesno obljubimo, da bomo vsi podprli to transformativno vizijo. Računam na vaše močno vodstvo in zavezanost. Hvala.«

VIR: WWW.UN.ORG/SG/STATEMENTS/INDEX.ASP?NID=9015

Od politik k ukrepom – implementacija Agende 2030

Foto: osebni arhiv

Beyond 2015, globalna kampanja, ki združuje več kot 1.500 organizacij iz več kot 135 držav, je bil leta 2010 eden prvih pozivov za močnega in legitimnega naslednika razvojnih ciljev tisočletja in eden najbolj aktivnih glasov med »post-2015 procesom« (od posvetovanj do medvladnih pogajanj).

Na Vrhu Združenih narodov (ZN) o trajnostnem razvoju, ki je potekal v New Yorku med 25. in 27. septembrom, so voditelji držav in vlad sprejeli Agendo 2030 in cilje trajnostnega razvoja (*Sustainable Development Goals*) ter v izjavah poudarili svoje zaveze k tem novem obdobju trajnostnega razvoja.

Zdaj je čas za premik od politik k ukrepom; čas, da odločevalci v vseh državah sprejmejo konkretne korake k implementaciji Agende 2030. Načrte za »nacionalizacijo« ciljev trajnostnega razvoja je potrebno pripraviti v najkrajšem možnem času in izkoristiti politični zagon, ki ga je ustvaril Vrh ZN. Dodatno je potrebno določiti jasne participativne implementacijske mehanizme in kanali odgovornosti morajo biti vzpostavljeni na nacionalni in lokalni ravni – institucionalne ureditve se bodo razlikovale od države do države, vendar morajo vse biti večsektorske in vključujoče.

Prav tako je ključno nameniti ustrezna sredstva za implementacijo agende

vključno z jasnimi načrti za komuniciranje in izmenjavo informacij o ciljih trajnostnega razvoja na vseh ravneh. Kot so se voditelji dogovorili v septembru, je agenda »od ljudi in za ljudi«, torej morajo imeti civilna družba in deležniki jasne kanale, da tvorno sodelujejo pri oblikovanju in izvajanju nacionalnih strategij in načrtov. Sodelovanje bo ključnega pomena za dejansko odgovornost vlad glede izvajanja novih globalnih zavez in glavni izziv bo vzpostaviti sisteme, ki bodo sodelovanje omogočali najrevnejšim in najbolj marginaliziranim pripadnikom družbe. Na koncu, vlade morajo spoštovati univerzalno, medsebojno povezano in nedeljivo naravo ciljev trajnostnega razvoja ter oblikovati strategije za implementacijo tako vseh ciljev kot specifičnih ciljev.

Nova in univerzalna agenda 2030 predstavlja velik potencial za spremembe na vseh ravneh. Civilna družba in deležniki morajo še naprej izvajati pritisk na voditelje in odločevalce, da bodo sprejemali konkretne ukrepe za implementacijo, in neposredno vzdrževati njihovo odgovornost. Naš izziv bo tudi nadaljnje sodelovanje, vzpostavili bomo neformalne strukture in obdržali integriran pristop na globalni, regionalni in nacionalni ravni v podporo preoblikovanju, ki smo ga zagovarjali. ■

»Cilji trajnostnega razvoja razvili razumevanje, da vzdržnost ni le ekološka, temveč tudi socialna kategorija«

Intervju s prof. dr. Danilom Türkcom, nekdanjim predsednikom Republike Slovenije in kandidatom za generalnega sekretarja Organizacije združenih narodov

Kako bi opredelili razvoj?

Konceptualizacija razvoja je zelo zahtevna naloga in v zgodovini Združenih narodov se je dogajala na več načinov. V 60. in 70. letih prejšnjega stoletja smo imeli strategije razvoja, ki so jih sprejemali v Generalni skupščini. V 70. letih je nastal koncept novega mednarodnega ekonomskega reda kot vizija razvoja, ki je bil utemeljen na poudarjanju pomena suverene države, nacionalne ekonomije in mednarodne solidarnosti. Ta koncept ni uspel in je bil potem poražen s povečanjem moči tržnega koncepta svetovnega gospodarstva. V 90. letih prejšnjega stoletja je koncept razvoja postal bolj kompleksen z vsemi konferencami, ki so poudarile področja, kot so okolje, socialni razvoj, demografija, urbanizacija, položaj žensk, človekove pravice itd. Kot sinteza teh prizadevanj so bili sprejeti razvojni cilji tisočletja. Kot kaže ta zgodovinski uvod, razvoj ni definiran iz abstraktnih misli, ampak vedno v konkretnih razmerah, ki jih Združeni narodi poskušajo kristalizirati na način, ki omogoča

Foto: Društvo za Združene narode za Slovenijo

napredek. Danes bi razvoj definiral kot zagotovitev višjih stopenj rasti povsod po svetu, zagotovitev višje ravni socialne pravičnosti in zmanjšanje neenakosti ter zagotavljanje ekološke vzdržnosti. Z globalne ravni so to ključne prvine razvoja, ki se nanašajo na vse države sveta in ne le na države v razvoju, zato znotraj tako zasnovane ideje razvoja potrebujemo tudi mehanizme za pomoč državam v razvoju, kjer imajo Združeni narodi kot tudi svet zelo veliko izkušenj. In znotraj treh razvojnih smeri se lahko najdejo načini, kako pomagati tistim, ki pomoč najbolj potrebujejo.

Kateri so po vašem mnenju ključni globalni izzivi?

Na globalni ravni bi izpostavil tri področja. Na področju miru in varnosti je treba doseči čim višjo stopnjo enotnosti med stalnimi članicami Varnostnega sveta Združenih narodov, kar je bistvenega pomena za uspešno vzdrževanje mednarodnega miru ter varnosti, in v tem okviru še naprej razvijati mirovne operacije. Na področju razvoja sta ključna izziva globalno segrevanje in višja stopnja socialne vzdržnosti razvoja. Pomembno je, da so cilji trajnostnega razvoja razvili razumevanje, da vzdržnost (*sustainability*) ni le ekološka, temveč tudi socialna kategorija. Vprašanja rastočih neenakosti so močno v središču celotne razvojne problematike in glavne napore bo potrebno usmerjati ravno v odpravo neenakosti. Kot zadnji izziv bi izpostavil krepitev institucionalnega sistema varstva človekovih pravic.

Milenijski cilji so spodbudili najbolj uspešno gibanje za odpravo revščine v zgodovini, hkrati se številne kritike osredotočajo na ohlapien osmi milenijski cilj – vzpostaviti globalno partnerstvo za razvoj. Kje vidite »lessons learnt« milenijskih ciljev in kje so priložnosti, na katerih naj gradijo cilji trajnostnega razvoja?

Strinjam se, da je bilo na področju partnerstva najmanj napredka, vendar pa le-ta ni popolnoma izostal, kajti videli smo, da se lahko kot partnerji Združenih narodov v razvoju pojavijo zelo raznovrstni akterji. Meni je zelo všeč pristop, ki ga je razvil Bill Gates in njegova fundacija. Kot pomočnik generalnega sekretarja Združenih narodov sem sodeloval z Gatesovo fundacijo in impresionirala me je njihova resnost, predanost in sposobnost učiti se od Združenih

narodov. Združeni narodi imajo partnerje ne le v državah in v obstoječih nevladnih organizacijah, temveč tudi v novo nastajajočih pobudah. Ena od tovrstnih pobud bo zagotovo morala poseči na vprašanja novih informacijskih tehnologij: kako tehnološki potencial spraviti v službo razvoja za boljše prepoznavanje in lociranje akutnih potreb, kako jih nasloviti, kako ustreči ljudem, da bodo najboljše prispevali k skupnemu razvoju. To je ogromna naloga, ki je Združeni narodi kot institucija ne morejo opraviti sami, temveč potrebujejo partnerstva. Če zaključim, je kritika utemeljena, vendar je izziv še veliko večji kot kritika, kajti ravno na področju novih informacijskih tehnologij se bo moralo zgoditi še veliko novega.

Nova razvojna agenda bo implementirana skozi partnerstva tako javnega sektorja, zasebnega sektorja, akademske sfere in civilne družbe. Kako bi opredelili vlogo civilne družbe?

Civilna družba je v položaju, ki bi ga opisal kot kreativnega. Pravzaprav je zelo pomembno, da nevladne organizacije in vsi akterji civilne družbe prihajajo s kreativnimi idejami. To je včasih težko narediti, saj se postavlja vprašanje, kako razvijati kritiko, da bo produktivna. Izpostavil bi obrobni fenomen: veliko zvezdniskega nastopanja v razvojnih problematikah, saj se veliki *hollywoodski* zvezdniki radi ponašajo s kakšno vlogo na tem področju. Bilo bi zelo zanimivo videti, ali je civilna družba sposobna s kritiko vzpostaviti situacijo, v kateri bi se razumelo, da zvezdnštvo ne rešuje problemov. Vsekakor je prav, da se zvezdniki vključujejo v razvojne napore in imajo poleg svoje slave še nek smiselni cilj, ampak nastaja nevarnost, da se bo razumelo, kot da je v tem rešitev. Gre namreč za veliko premajhen del rešitve, da bi ga lahko jemali resno kar s površnim sprejemanjem. Menim, da je v civilni družbi in znotraj civilnodružbenih pobud potrebno veliko kritike, ki lahko pomaga in prispeva k temu, da bodo v ospredju zahteve, kot je med drugim uporaba informacijskih tehnologij na nove načine, ki naj omogočijo, da bodo reševanja razvojnih problemov hitrejša.

Razvojne tematike se pogosto zdijo oddaljene od posameznika, zato je Evropska unija letošnje leto posvetila mednarodnemu razvojnemu sodelovanju. Kako lahko razvojna vprašanja približamo posameznikom?

Načinov je veliko. Govoriti je potrebno o begunski problematiki, ki je danes najbolj obravnavana tematika v Evropi. Razvojne razlike so pomemben del begunstva – če pustimo ob strani vojne, veliko ljudi beži, ker ni razvojne perspektive v krajih, kjer živijo. V prihodnje bo raslo tudi število »ekoloških beguncev« – ljudi, ki bežijo zaradi pomanjkanja vode ali dvigovanja morske gladine, ki onemogoča življenje na nekaterih pacifiških otokih. Rešitev zahteva pametno ravnanje tako v krajih, kjer je razvojna stopnja zelo visoka – tudi s sprejemanjem ljudi, ki prihajajo iz drugega dela sveta –, in predvsem z boljšim angažiranjem v krajih, kjer razvoj zaostaja. Pozabiti ne smemo pozitivnih modelov – izjemnega napredka Kitajske in Indije, do velikega napredka je prišlo v Latinski Ameriki, tudi Afrika ima visoke stopnje rasti. Določiti je potrebno prednostna področja razvojnega sodelovanja in jih postaviti na dnevni red hkrati z razpravo o begunstvu. Kajti izkazalo se bo, da je velik del beguncev motiviran z razvojno brezizhodnostjo in ne toliko z vojno nevarnostjo. Oboje je potrebno nasloviti in menim, da imamo v javnosti, tudi v civilnodružbeni sferi, veliko nalog. ■

Sprejet Sendajski okvir za zmanjšanje tveganja nesreč: 2015–2030

V Sendaju na Japonskem se je 18. marca s sprejetjem Sendajskega okvira za zmanjšanje tveganja nesreč: 2015–2030 (*Sendai framework for Disaster Risk Reduction: 2015–2030*) končala 3. svetovna konferenca Združenih narodov o zmanjšanju tveganja nesreč (WCDRR – *World Conference on Disaster Risk Reduction*). Predstavniki 187 članic držav Združenih narodov, med njimi tudi Slovenija, so sprejeli dolgoročni okvir za zmanjšanje tveganja nesreč s sedmimi cilji in štirimi prednostnimi nalogami za ukrepanje.

Nov okvir za zmanjšanje tveganja nesreč v prihodnjem 15-letnem obdobju je nasledil Hjoški akcijski okvir 2005–2015, ki je predstavljal pomemben inštrument za dvig zavedanja javnosti in ostalih inštitucij o pomembnosti zmanjševanja tveganja nesreč, vključno z višjo politično zavezanostjo in osredotočanjem na aktivnosti široke palete deležnikov na vseh ravneh njihovega delovanja.

Sendajski okvir za zmanjšanje tveganja nesreč: 2015–2030 določa sedem globalnih ciljev, ki jih bo treba doseči v naslednjih 15-ih letih, in sicer:

- bistveno zmanjšanje globalne umrljivosti zaradi nesreč;
- znatno zmanjšanje števila prizadetih oseb;

- zmanjšanje gospodarske škode v razmerju do svetovnega BDP;
- znatno zmanjšanje škode na kritični infrastrukturi in motenj osnovnih storitev, vključno z zdravstvenimi in izobraževalnimi storitvami;
- povečanje števila držav z nacionalnimi in lokalnimi strategijami za zmanjšanje tveganja nesreč do leta 2020;
- okrepljeno mednarodno sodelovanje in
- boljši dostop do sistemov zgodnjega opozarjanja ter informacij in ocen o tveganju zaradi nesreč.

Da bi dosegli zastavljene cilje, je treba izvajati celostne ekonomske, strukturne, pravne, družbene, zdravstvene, kulturne, izobraževalne, okoljske, tehnološke, politične in institucionalne ukrepe. To med drugim zahteva okrepitev zmožnosti in zmogljivosti držav v razvoju, zlasti najmanj razvitih držav, držav v razvoju, pa tudi držav, ki se soočajo s specifičnimi izzivi. Vključuje tudi podporo mednarodnega sodelovanja pri zagotavljanju elementov za izvedbo, v skladu z nacionalnimi prednostnimi nalogami.

Margareta Wahlström, posebna predstavnica generalnega sekretarja za zmanjševanje tveganja nesreč in vodja Urada Združenih narodov za zmanjšanje tveganja

nesreč, je ob tem poudarila: »Sprejetje novega okvira za zmanjšanje tveganja nesreč odpira novo pomembno poglavje v trajnostnem razvoju, saj opredeljuje jasne cilje in prednostne naloge za ukrepanje, ki bodo vodile do znatnega zmanjšanja tveganja nesreč in izgub življenj ter zdravja ljudi.«

Doseganje ciljev Sendajskega okvira bo prispevalo k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja in agende po 2015, saj gre za prepletanje ciljev in dejavnosti ter sinergijske učinke, kateri zmanjšujejo tveganja nesreč in njihovih posledic za vse vidike delovanja globalne družbe. ■

Skladnost politik za razvoj?

*Follow the money!**

Foto: Matthias Schickhofer

I mate občutek, da je današnji svet rahlo s tečajev, da se nam je rahlo izvil izpod nadzora, da prihodnost ni gotova? Da je svet rahlo s tečajev, kaže že to, da ima ameriški demokratični predsedniški kandidat visoko podporo, četudi odkrito zagovarja demokratični socializem. Prav v nekdanjem novem svetu ima denar posebno mesto pri spreminjanju sveta. Tako kot si Američani ogledujejo delovanje skandinavskega razvojnega modela, lahko vsak med nami v času globalnega komuniciranja primerja svoje stanje s stanjem kogarkoli in kjerkoli v tem trenutku. Pogled iz kraja, kjer smo letos dobili dokument zveze okrajšave – AAAA, *Adis Abeba Action Agenda* – in manj donečo finančno vsebino, je nujno povsem različen od pogleda z Gregorčičeve ali Prešernove v Ljubljani.

»Okoli denarja se svet vrti,« je nekoč dejal nekdo s smislom za humor. A je velika razlika, če denar razumemo kot smoter (našega delovanja) ali kot sredstvo (za delovanje). Živimo namreč v svetu izjemne različnosti – v količinah posamezniku dostopnega denarja. Kar neposredno vpliva na njegove/naše zmožnosti za delovanje. Nič kaj dobro izhodišče in še slabša popotnica. Samo pomislimo na raznolikost zgodovinske dinamike na osi Sever–Jug, posledično geografsko razporeditev blaginje (bogati – revni),

proces liberalizacije trgovine in dostopnost surovin. Globalni cilji trajnostnega razvoja do 2030 postavljajo odpravo lakote in revščine v ospredje – potrebujemo konkretna sredstva za odpravo obojega. Med sredstva prištevamo tako politike kot institucije, podprte z modelom spremljanja, vrednotenja in prilagajanja, zmožne in odgovorne dostaviti pričakovani rezultat »finančne naložbe«.

Ključni ukrep: mednarodno razvojno sodelovanje. Civilnodružbeni pristavek: z upoštevanjem razvojnih ciljev držav v razvoju. Sredstvo za doseganje teh ciljev: v Adis Abebi sklenjena globalna »akcijska agenda« kot sredstvo za doseganje ciljev poleg povečanja uradne razvojne pomoči izpostavlja aktiviranje zasebnih virov, torej finančna sredstva zasebnih investitorjev. Nadzor nad shemo: globalna skupnost suverenih držav ni podprla oblikovanja posebnega telesa Združenih narodov, ki bi bdelo nad davki. Čas za pesimizem? Načeloma da, a bodimo pozorni na podrobnosti. Poglejmo »z žabje perspektive«, z Metelkove.

Iz četrtsotletne zgodovine Republike Slovenije, ki se je osamosvojila iz države nosilke ideje neuvrščenih, organiziranega odziva držav v razvoju na blokovsko, bipolarno delitev sveta, se naučimo, da smo sodelovanje kot donatorica institucionalizirali pred dobrimi

desetimi leti. Lani smo za uradno razvojno pomoč namenili okoli 0,13 % BDP (in cilj zgrešili za skoraj dve tretjini). Večino sredstev se porabi v obliki podpore multilateralnim ukrepom. To so dejstva.

AAAA je prispevala k temu, da je Vlada Republike Slovenije napovedala »pripravo akcijskega načrta za uresničevanje zaveze Republike Slovenije na področju uradne razvojne pomoči«, dvig na 0,33 % BDP za uradno razvojno pomoč. Upamo tudi, da bodo k oblikovanju akcijskega načrta povabljeni vsi akterji od samega začetka priprave – sodelovati bi morali že pri oblikovanju projektne naloge za pripravo načrta. Če želimo povečati sredstva – v preteklosti dana beseda in javna zaveza očitno nista bili dovolj – bo potrebno prilagoditi obstoječo institucionalno teksturo z upoštevanjem bogatih izkušenj slovenskega modela mednarodne razvojne pomoči, ki smo jih nabrali v preteklih letih.

Mednarodno razvojno sodelovanje in uradna razvojna pomoč sta mera naše solidarnosti, sredstvo izgradnje verodostojnosti in priča našega odziva na globalne izzive. Nenazadnje ima tudi denar vsaj tri obraze: je mera vrednosti in sredstvo za kroženje dobrin ter univerzalen srednik globalnega gospodarstva. ■

*Sledi denarju.

»Trajnostni razvoj zahteva sočasen napredek na treh področjih: gospodarskem, družbenem in okoljskem, kar je v soglasju s prizadevanji za spoprijemanje s podnebnimi spremembami«

Intervju z mag. Andrejem Kranjcem, predstavnikom Slovenije v pogajalskem procesu ZN o podnebnih spremembah v obdobju 1994–2014

Foto: osebni arhiv

Podnebne spremembe so zagotovo med ključnimi globalnimi izzivi. Kako ocenjujete okvir, ki ga za naslavljanje podnebnih sprememb postavlja Agenda 2030 za trajnostni razvoj?

Med 17-imi krovni cilji Agende 2030 je veliko takih, ki se izredno dobro ujemajo z ukrepi proti podnebnim spremembam, npr. vsem zagotoviti dostop do cenovno dosegljive, zanesljive, trajnostne energije; zagotoviti trajnostne načine potrošnje in proizvodnje; trajnostno upravljati z gozdovi; in najbolj neposreden: sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam. Pomembna novost Agende 2030 je spoznanje, da trajnostni razvoj zahteva sočasen napredek na treh področjih: gospodarskem, družbenem in okoljskem, kar je tudi v soglasju s prizadevanji za spoprijemanje s podnebnimi spremembami. Zelo pomembna značilnost nove agende je univerzalnost. Njene cilje bodo uresničevale vse države, tako države v razvoju kot tudi razvite države.

To je ena od razlik med njo in razvojnimi cilji tisočletja, ki so bili namenjeni le državam v razvoju. Ravno v tej razliki je velika podobnost z mednarodnim procesom o podnebnih spremembah, saj Kyotski protokol predpisuje obveznosti samo razvitim državam, medtem ko naj bi novi sporazum vključeval vse države, seveda upoštevajoč skupno, a različno odgovornost in različne zmožnosti držav. Iz tega sledi, da ni dvoma, da bo Agenda 2030 prispevala tudi k pogajanju o novem globalnem sporazumu o podnebnih spremembah, sprejetem v kratkem v Parizu.

Kakšen okvir za naslavljanje podnebnih sprememb predstavljajo letos sprejete zaveze še na dveh mednarodnih konferencah – Sendajski okvir za zmanjševanje tveganja nesreč: 2015–2030 in Akcijska agenda Tretje mednarodne konference o financiranju za razvoj v Adis Abebi?

Agenda 2030 vključuje tudi agendo Združenih narodov, ki je bila julija sprejeta v

Adis Abebi in ki določa razna sredstva, potrebna za izvajanje Agende 2030, med drugim glede nacionalnih virov, zasebnega financiranja in uradne razvojne pomoči. Ravno vprašanje financiranja ukrepov za spoprijemanje s podnebnimi spremembami v državah v razvoju je eno najtežjih in najbolj ključnih za doseg sporazuma v Parizu. Sendajski okvir za zmanjševanje tveganja nesreč: 2015–2030 je rezultat 3. svetovne konference Združenih narodov o zmanjševanju tveganja nesreč in pred tem seveda večletnih pogajanj. Predstavlja dolgoročni okvir za zmanjševanje tveganja nesreč, kar se zelo dobro ujema s cilji boja proti podnebnim spremembam, saj le-te predstavljajo veliko grožnjo nesreč, v primeru neučinkovitega ukrepanja tudi nepovratnih sprememb in katastrof velikega obsega. Pričakovati je, da bodo ti procesi okrepili sinergije in posredne koristi med izkoreninjenjem revščine in trajnostnim razvojem ter bojem proti podnebnim spremembam.

Ali bo rezultat Vrha Združenih narodov za sprejem post-2015 razvojne agende spodbudil politične zaveze tudi na 21. konferenci pogodbenic Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja oz. COP21? Pričakujem, da bo, med drugim zaradi tega, ker bo na COP21 sodelovala večina voditeljev, ki so sodelovali tudi na Vrhu Združenih narodov, in gre pri tem tudi za vprašanje njihove kredibilnosti. Seveda pa je kljub temu pričakovati zelo težavna pogajanja in ugoden rezultat nikakor ni zagotovljen.

Zakaj je ključno, da razvite države zagotovijo ustrezne finančne vire za naslavljanje razvojnih in okoljskih vprašanj (ter zakaj se ti viri ne smejo prelivati)?

Brez zagotovitve ustrezne finančne (a tudi tehnološke) pomoči državam v razvoju za spoprijemanje s podnebnimi spremembami (tako blaženje kot prilagajanje) le-te ne bodo sprejele obveznosti, ki naj bi jih imele v okviru novega sporazuma. Pri tem je pomembno, da bo ta pomoč res dodatna in namenjena omenjenim ciljem, ne pa, da bo npr. že obstoječa oz. zagotovljena pomoč samo dobila novo ime.

Kakšen je ključ za doseganje sinergij – da podnebno financiranje prispeva tudi k zagotavljanju razvoja?

O tem, da podnebno financiranje prispeva tudi k zagotavljanju razvoja, pravzaprav ne bi smelo biti dvoma. Vsaj načelno naj bi vsa tovrstna pomoč državam prejemnicam omogočala trajnostni gospodarski razvoj ob istočasnem omejevanju oz. zmanjševanju emisij toplogrednih plinov.

Kakšna so vaša pričakovanja glede podnebne konference v Parizu? Lahko pričakujemo preboj pri konkretnih zavezah držav k zmanjšanju globalnega segrevanja?

Želje so verjetno večje kot realne možnosti. Menim, da je realno pričakovati, da bo na koncu sprejet sporazum, vprašanje pa je, koliko bo ambiciozen in ali bodo k njemu pristopile vse države. Že dolgo je namreč prisotna dilema: neambiciozen sporazum, v katerega bi bile vključene vse države, ali ambiciozen sporazum (z dovolj velikim zmanjšanjem emisij v prihodnjih letih), kateremu se nekatere države ne bi hotele pridružiti. Upam, da je bila Francija s svojo diplomatsko aktivnostjo v preteklem letu in še prej uspešna pri prepričevanju voditeljev drugih (predvsem velikih) držav, naj zagotovijo sprejetje ambicioznega sporazuma. Tudi nekaj drugih signalov vliva optimizem, npr. najava ameriškega predsednika Obame, da bodo ZDA do leta 2030 (glede na leto 2005) za 30 % zmanjšale emisije CO₂ iz proizvodnje električne energije, novica, da Kitajska pripravlja cilj omejitve svojih emisij, ter nekaj sporazumov med ZDA in Kitajsko o sodelovanju pri spoprijemanju s podnebnimi spremembami. Obstaja tudi možnost, da so voditelji nekoliko zblížali stališča glede novega sporazuma že v času sprejemanja Agende 2030. Glede na predvideno udeležbo mnogih državnih voditeljev, tudi iz največjih držav, bo zasedanje podobno tistemu v Kopenhavnu leta 2009. Vendar pa kaže, da je med njima bistvena razlika – tokrat so bile priprave, tudi na najvišji ravni, vsekakor tudi kot posledica preteklih izkušenj, mnogo bolj temeljite kot pred 6-imi leti, kar daje določeno upanje za uspešen izid pogajanj v Parizu.

Kako se bo odzvala Slovenija – navznoter in navzven? In kako bi se morala odzvati, če želi resno zmanjšati izpuste toplogrednih plinov?

Slovenija se odziva in se bo odzivala v skladu s stališči Evropske unije, ki jih tudi sama soblikuje. Zavzema se za večjo ambicioznost glede zmanjševanja emisij toplogrednih pli-

nov in za izpolnitev obveznosti, ki so jih razvite države sprejele glede finančne pomoči državam v razvoju. Za resno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov bi morala sprejeti ambiciozno strategijo in na njeni podlagi potem tudi ustrezno zakonodajo oz. ukrepe. Osnutek take strategije je bil narejen v času delovanja Službe vlade za podnebne spremembe, vendar so različni interesi preprečili njeno dokončanje in sprejetje. V tistem času je bila Slovenija tudi članica neformalne skupine *Green Growth Group*, ki je združevala bolj ambiciozne države članice Evropske unije, vodila pa jo je Velika Britanija.

Katere največje ovire nam stojijo na poti? Kako se jim lahko izognemo?

Največje ovire so različni interesi v gospodarstvu in politiki, pomanjkanje politične volje, vključno z nezainteresiranostjo (verjetno) večine politikov, in premajhna ozaveščenost ljudi. Menim, da bi lahko naredili korak naprej na tem področju, če bi to problematiko vzela za svojo vlada in v sodelovanju s strokovnjaki postavila ambiciozne, a realne cilje. V tem bi se lahko zgledovala po nekaterih državah, predvsem državah članicah Evropske unije, npr. Veliki Britaniji, Nemčiji, Franciji, in tudi nekaterih drugih, npr. Norveški.

Kako lahko posameznik pripomore k bolj trajnostni prihodnosti?

Teh možnosti je mnogo, tako v vsakodnevnom življenju doma, v prometu, pri nakupovanju, pri ravnanju z odpadki ... kot tudi na delovnem mestu. Predvsem lahko posamezniki mnogo pripomorejo k trajnostni prihodnosti, če so na vodilnih delovnih mestih ali v politiki, kjer imajo možnost vplivati na pomembne odločitve glede investicij, proizvodnje, uporabe energentov ipd. ■

*Naj 2016 prinese trajnosti in sinergije,
odnese tehnične ovire in pretekle ropotije.
Novo leto omogoči naj razpise prijavljive
in navdahne vas za globalne vse izzive.
Vesel božič in srečno 2016!*

Vaša SLOGA